

## برنامه تا آسمان

### اسماء و صفات الهی ۲۳

#### رزاقیت خداوند ۴

آیت الله علی رضایی تهرانی

۱۴۰۲/۰۱/۰۶ مقارن با ۱۴۴۴/۰۹/۰۴ هجری قمری

(مجری)

امروز خدمت شما هستیم، روز یکشنبه است، ششمین روز از فروردین ماه و چهارمین روز از ماه ضیافت الهی که توفیق این را داریم برنامه تا آسمان را به طور زنده و مستقیم تقدیم حضور شما کنیم، آرزو می‌کنم طاعات و عباداتتان قبول باشد و لحظه به لحظه این ماه را همه‌مان ان‌شاءالله قدر بدانیم و بتوانیم بهره بیشتری از این سفره گسترده ضیافت حضرت حق برداشت کنیم.

حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ علی آقای رضایی تهرانی در یکشنبه اول سال خدمتشان هستیم، سلام عرض می‌کنم خدمتشان، عرض خوش آمد و تشکر از حضور شما، سال نو و همچنین ماه مبارک رمضان را هم خدمت شما تبریک عرض می‌کنم.

(استاد)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

من هم عرض سلام و ادب و احترام دارم خدمت حضرتعالی و همه بینندگان ثابت‌قدم و باوفای این برنامه، من هم حلول ماه خدا را تبریک عرض می‌کنم، ان‌شاءالله سال پر از خیر و برکت برای همگان مقدر بوده باشد.

(مجری)

ان‌شاءالله، خیلی متشکر از حضورتان در برنامه، ما خدمت حاج آقای رضایی تهرانی در مورد صفات الهی صحبت می‌کنیم و چند جلسه است که حاج آقا در مورد صفت رزاقیت برایمان صحبت می‌کنند. سوالات و مطالب مختلفی هم در مورد رزق و روزی حاج آقا برایمان فرمودند و پاسخ سوالات شما عزیزان را فرمودند اما یک نکته‌ای که چند بار در طی جلسات گذشته گفته شده این است که چه اسباب و اموری هست که در گشایش روزی انسان به طور کلی نقش دارد و چه اسباب و اموری در تنگی روزی انسان به طور کلی می‌تواند نقش داشته باشد. خاطریم هست که ۱۸۰ مورد را گفتید در این موارد جمع‌آوری کردید، حالا به صورت کلی حاج آقا می‌فرمایند و باز به صورت جزئی‌تر هم خدمتشان خواهیم بود. دعوت می‌کنم باز ما را همراهی بفرمایید، در خدمت شما هستیم.

(استاد)

بله، هر پدیده‌ای که در جهان تحقق پیدا می‌کند علل و عواملی دارد که این علل و عوامل می‌تواند دنیوی و مادی باشد، می‌تواند ملکوتی و غیرمادی باشد.

یکی از اموری که در عالم تحقق پیدا می‌کند، گشایش در روزی یا تنگی در روزی است که یک موجودی، یک انسانی، روزی او گشاده باشد یا تنگ باشد. این علل و عوامل را ممکن است در دانش‌های مختلف مورد بررسی قرار بدهند اما دین هم در این زمینه نظر دارد و در زمینه گشایش و تنگی روزی اتفاقاً دین به عواملی تصریح دارد که شاید هیچ علمی، هیچ فلسفه‌ای دستش به بلندای این عوامل نرسد و در حقیقت با پشتوانه وحیانی است که می‌توان این عوامل را دید و کشف کرد.

ما عوامل گشایش یا تنگی روزی را به دو عامل می‌توانیم تبیین کنیم، این عوامل در حقیقت در صدد آن هستند که بگویند چه اموری دیگر رزاقیت خدا را به جوش می‌آورد، صفت رزاقیت خدا را بیشتر متجلی می‌کند، لذا بحث ما کماکان همان ادامه بحث صفات الهی است؛ ما اول به صورت کلی عرض کنیم، بعد هم به صورت مصداقی تبیین کنیم.

در عوامل کلی گشایش روزی یک تصفح و تفحصی که ما در آیات و روایات می‌کنیم، به این عوامل می‌رسیم:

۱. بخشی از اذکار، خواهیم گفت که ذکر فوق تخصصی و تأثیرگذار در گشایش روزی ذکر استغفار است، «اَسْتَغْفِرُ وَإِنَّكَ» بعد می شود «يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا».
۲. دوم، بخشی از ادعیه است، خب دعاهایی که از اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) وارد شده است با مضامین گوناگون و اهداف گوناگون وارد شده است، بعضی از دعاها است که این دعاها، دعاها، دعاها تخصصی رزق است؛ مثل دعایی که ما بعد از نماز عشاء مستحب است به عنوان تعقیب خاص بخوانیم: «اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ لِي عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِي، وَإِنَّمَا أَطْلُبُهُ بِخَطَرَاتٍ تَخْطُرُ عَلَيَّ قَلْبِي»<sup>۲</sup>، که حالا به این دعاها می رسیم.
۳. سوم، بخشی از نمازها است، نماز فواید فراوانی دارد، «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ»<sup>۳</sup>.  
(مجری)  
غیر از نمازهای واجب است؟  
(استاد)  
بله، البته نمازهای واجب هم جزو اموری است که در روزی تأثیر دارد ولی بخشی از نمازها است که این نمازها از طرف اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و از طرف دین ارائه شده است و کار تخصصی این نمازها گشایش روزی است. حالا بخشی از نمازها است که فقط در گشایش روزی نقش دارد، بخشی از نمازها است مانند نماز جعفر طیار که آثار فراوانی دارد و یکی از مهم ترین آثار او گشایش روزی است.
۴. چهارم بخشی از واجبات است.
۵. پنجم، بخشی از ترک محرمات است.  
ببینید واجبات را عمل کردن و محرمات را ترک کردن خود مایه گشایش روزی است ولی بخشی از واجبات است که خصوص آن‌ها، عمل به آن‌ها در گشایش روزی عمل تخصصی می کند، مثل نماز اول وقت. بخشی از ترک محرمات است که در گشایش روزی کار تخصصی می کند، مثل ترک ارتباط با نامحرم، این‌ها چیزهایی است که من اگر مورد رعایت قرار بدهم، روزی ام گشاده می شود.
۶. ششم، پاره‌ای از مستحبات است، مستحبات همه تأثیرگذار است، تأثیرات فراوانی دارد اما بخشی از مستحبات مانند بیداری بین الطلوعین، این‌ها تخصصشان گشایش روزی است. در روایت داریم، خواهیم گفت، کسی که بین الطلوعین خواب است، در آن روزی که بین الطلوعین خواب است، اصلاً روزی خود را نمی خورد، چه روزی مادی و چه روزی معنوی. می گوید که حاج آقا ماه رمضان است، روزهای ماه رمضان حال خوش سبک معنوی ندارم. می گویم که بعد از سحر چقدر بیداری، بعد می خوابی؟ می گوید: «بلافاصله می خوابم».
- می گویم که خب همین است، می گویند که اگر کسی بین الطلوعین خواب باشد، آن روز، روزی معنوی ندارد، در روزی معنوی میهمان دیگران است. تو که می خواهی یک جزء قرآنت را بخوانی، دعای عهدت را بخوانی، این‌ها را به گونه‌ای تنظیم کن که تا نزدیک طلوع یا تا طلوع بیدار باشی و بعد بخوابی.
۷. هفتم، ترک پاره‌ای از مکروهات است، باز ترک همه مکروهات آثار فراوانی دارد اما برخی از مکروهات، ترکش تأثیر فراوان تری دارد مثلاً مکروه است انسان زباله را شب در خانه نگه دارد، اگر انسان این مکروه را ترک کند، روزی او گشاده می شود.  
الآن من دیدم بعضی‌ها سطل‌های بزرگی در منزل دارند، چهارپنج روز زباله را نگه می دارند، بعد تخلیه می کنند، خب این کار از نظر سنت اسلامی روزی را تنگ می کند. می گوید زباله به زباله، شب باید از منزل بیرون برود، مخصوصاً زباله‌های نجس که اگر در خانه باشد، ارواح خبیثه و اجنه را به خانه جذب می کند. حالا پوشک بچه‌اس است که نجس است، خانمی است، نواری دارد، نجس است، این‌ها را باید بیرون بگذارد و نگه ندارد.
۸. هشتم، حسن خلق بخصوص برخی از مصادیق حسن خلق، حالا به مصادیقش می رسیم و به صورت جزئی خواهیم گفت. مثلاً جود، خدای متعال انسان جواد را (نعمت) می دهد، فرمود که تو بده تا من بدهم، انسان

جواد را خدا به او می‌بخشد. یکی از جوادهای عالم جناب عبدالله بن جعفر (علیه السلام) است، شوهر حضرت زینب (سلام الله علیها). مردم مدینه از هم قرض می‌کردند، کی وعده می‌گذاشتند، می‌پرداختند؟ می‌گفتند آن دویاری که عبدالله بن جعفر به همه اهل مدینه می‌بخشد، آن موقع قرضت را به تو می‌دهم. صد و چند سال هم عمر کرد. جمعه‌ای بر او گذشت، مردم مراجعه کردند، دستش تنگ بود. رو به آسمان کرد، گفت: «خدایا، تو اینطور عادت دادی من را که به مردم بدهم و تو هم به من بدهی، اگر دیگر نمی‌خواهی مانند گذشته به من بدهی، من طاقت مراجعه بدون جواب را ندارم».

تاریخ نوشته است، به جمعه بعد نکشید، «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ». جود (رزق را) می‌رساند، بعضی از صفات اخلاقی است که (روزی را زیاد می‌کند).

۹. نهم، برخی از فضائل انسانی است، اصلاً بحث اسلام و مسلمانی هم مطرح نیست، زرتشتی باشی که گفتند حالا این روزها با زرتشت نسبتی دارد، مسیحی باشی، یهودی باشی، اهل سنت باشی، انسان باشی، برخی از فضائل انسانی است که خدای متعال دوست دارد. مثلاً خدای متعال به فرعون (نعمت) داده بود؛ موسی (علیه السلام) به خدا گفت: «خدایا این کسی است که ادعای خدایی هم کرده است». خدا فرمود که فرعون سه تا صفت دارد، من این صفات را دوست دارم، یکی از صفتهایش این است که سفره‌دار است، تکخور نیست، خب سفره‌دار بودن صفت اخلاقی انسانی است، به دین خاصی ارتباط ندارد. این کلیاتی در ارتباط با عوامل گشایش روزی (که عرض شد). در ارتباط با عواما تنگی روزی، تقریباً همین‌ها است، بعضاً برعکسش. مثلاً برخی از گناهان کبیره این فوق‌تخصص در تأثیر در جلوگیری از روزی واسع دارد مثل زنا، مثل اسراف، این‌ها در روایات فراوانی داریم که زنا فقر می‌آورد و گاهی این فقر در ذریه انسان ادامه پیدا می‌کند. تباری فقیر است چون پدر بزرگ اهل عمل خلاف بوده است. برخی از گناهان صغیره، من به یک مومنی بخاطر ترساندن او نگاه تند کنم، این گناه، گناه کبیره نیست، گناه صغیره است اما روزی انسان را کم می‌کند، من دلی را بی‌جهت لرزاندم. پاره‌ای از مکروهات مثل خواب بین‌الطلوعین، بخشی از خلاف مروت‌ها، مکروه هم نیست اما خلاف مروت است مثل غفلت از حال همسایه. او گرسنه باشد، تو سیر، تو سه تا کفش برای بچه‌ات، برای ایام نوروز گرفتی، او کفش پارسال یچه‌اش پاره شده و قدرت خرید کفش نو ندارد، او هم اصلاً کتک نمی‌گزد، این‌ها می‌آید و روزی را تنگ می‌کند. پنجم، بخشی از رذائل اخلاقی، همه رذائل اخلاقی بد است اما بخشی از رذائل اخلاقی مانند بخل، خست، بددلی، این‌ها را دین ما می‌گوید که روزی را تنگ می‌کند.

(مجری)

درست است، خیلی متشکرم، به صورت کلی حاج آقا عواملی که در گشایش روزی و تنگ شدن روزی نقش دارد را برایمان فرمودند. یک بخشی را ببینیم و برگردیم، ادامه مطالب هم شنیدین است که دعوت می‌کنم همراه ما باشید. دعای روز چهارم ماه مبارک رمضان را با هم مرور می‌کنیم.

(تیزر)

«اللَّهُمَّ قَوِّنِي فِيهِ عَلَى إِقَامَةِ أَمْرِكَ، وَأَذِقْنِي فِيهِ حَلَاوَةَ ذِكْرِكَ، وَأَوْزِعْنِي فِيهِ لِأَدَاءِ شُكْرِكَ بِكَرَمِكَ، وَاحْفَظْنِي فِيهِ بِحِفْظِكَ وَسِتْرِكَ، يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ».

خدایا در این ماه برای برپاداشتن امرت نیرومندم ساز و شیرینی ذکرت را به من بچشان و ادای شکر را به من الهام بفرما و به نگهداری و پوشش نگاهم دار، ای بیناترین بینندگان.

(پایان تیزر)

(مجری)

سوالات شما عزیزان هم به دستم می‌رسد، این بخش، بخش پاسخ به سوالات باشد، چند مورد سوال دارم که خدمت حاج آقا مطرح بکنم که همه در رابطه با همین موضوع رزاقیت خداوند و صفت رزاقیت حضرت پروردگار است.

گفتند که آیا عقل توان کشف مصادیق جزئی عوامل گشایش یا تنگی روزی را دارد؟

(استاد)

اگر مراد عقل برآمده از تجربه باشد، درست است ولی اگر مراد عقل نظری صرف باشد، نخیر، چنین توانی را ندارد. تجربه است که به انسان می‌گوید در یک جامعه‌ای یا در یک خانواده‌ای یا در یک خانواده‌ای یا در یک فامیلی، برخی از کارها با تکرار به ما فهمانده که این کار روزی را زیاد می‌کند، این کار روزی را تنگ می‌کند. این در حقیقت عقل ناشی از نوعی تجربه می‌شود ولی عقل صرف، نخیر. در عین حال، همان عقل ناشی از تجربه هم در این زمینه چندان گشاده‌دست نیست و ما باید از وحی و دین در این زمینه بهره ببریم.

(مجری)

آیا ممکن است موجودی به هیچگونه روزی خداوند نیازی نداشته باشد؟

(استاد)

خیر، چرا؟

به خاطر اینکه ما غیر از اصل ایجاد، استمداد حیات را از خدای متعال در هر موجودی داریم، یعنی خدای متعال اینگونه نیست که موجودی را بیافریند، بعد برود یک گوشه‌ای بنشیند و استراحت کند.

خدای متعال دائماً در حال فیض است، هر فیض نو، روزی جدید (می‌خواهد). قرآن کریم هم فرمود: «كُلَّ يَوْمٍ هُوَ

فِي شَأْنٍ ۴»، هر لحظه خدای متعال دارد روزی می‌دهد و این روزی جدید، روزی است گرچه هیچ روزی دیگری را موجود نیاز نداشته باشد.

(مجری)

دوسه تا سوال جدید هم رسیده است، آیا ممکن است دو چیز متضاد یا متناقض، هر دو رزق خدا باشند؟

(استاد)

بله، به این معنا که گاهی وقت‌ها که برای من در برهه‌ای از زمان ثروت روزی است، گاهی فقر برای من روزی است، گاهی سلامتی روزی است، گاهی مریضی روزی است. اینگونه نیست که من گمان کنم ثروت و سلامتی و پولداری و بدون دغدغه بودن، این‌ها روزی است و مقابل آن‌ها هیچگاه روزی نیست. لذا این امور متضاد می‌تواند روزی خدای متعال تلقی بشود، چون با همین امور متضاد است که خدای متعال می‌آید و آدمی را پرورش می‌دهد، تربیت می‌کند و به گونه‌ای بالا می‌برد.

(مجری)

درست است، سوالات بینندگان به دستم می‌رسد حاج‌آقا، آیا ممکن است بر اثر مرور زمان مصادیق جدیدی برای گشایش یا تنگی روزی کشف بشود؟

(استاد)

بله، به این معنا، دو معنا برای این سوال و جوابش وجود دارد. یک موقع ما به عنوان متولیان امر دین، روحانیت معظم، در گشتی که در آیات و روایات می‌زیم به مصادیق جدیدی می‌رسیم که قبلاً مورد توجه قرار نگرفته بود. مثلاً من نکته‌ای در دعای مکارم‌الاخلاق پیدا می‌کنم، نکته‌ای در آن دوسه تا دعایی که امام سجاد (علیه السلام) در ارتباط با روزی دارد پیدا می‌کنم که قبلاً ذهن کسی را به خود جلب نکرده است یا می‌آیم مصادیق ترکیبی گشایش یا تنگی روزی را پیدا می‌کنم، یعنی می‌بینم این امر در آن امر تأثیر دارد، او در آن امر تأثیر دارد، نتیجه گشایش یا تنگی روزی می‌شود.

به این معنا کشف مصادیق جدید ممکن است.

دو، گفتیم عقل تجربی هم می‌تواند در کشف بعضی از مصادیق روزی نقش داشته باشد. خوب، تجربه هیچگاه درش بسته نیست، چون تجربه هیچگاه درش بسته نیست، کار جدید انجام می‌شود، انسان می‌بیند روزی گشاده شد یا مثلاً کار جدیدی فرض کنید که صورت می‌گیرد، انسان می‌بیند روزی تنگ شد.

بله، کشف مصادیق جزئی جدید برای موارد گشایش یا تنگی روزی ممکن هست و تحقق هم پیدا کرده است.

(مجری)

حالا فکر می‌کنم همین عزیز همین سوال را پرسیدند با این عنوان که آیا مرور زمان می‌تواند برخی از عوامل

گشایش یا تنگی روزی را بی اثر کند؟

(استاد)

خیر، به این معنا که اگر چیزی در لسان وحی به عنوان عامل گشایش یا عامل تنگی روزی شناخته شد، گفت: «حَلَّالٌ مُحَمَّدٌ حَلَّالٌ أَبَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۵»، «وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۶»، «وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۷». یک موقع من دارم یک گزاره خارجی را تحلیلی می‌کنم، این قابل کم و زیاد شدن است اما اگر رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله)، اهل بیت (علیهم السلام)، امام صادق (علیه السلام) با اتصال به منبع علم الهی می‌گوید که آقا بین الطلوعین بخوابی، روزی‌ات کم می‌شود، بین الطلوعین بیدار باشی روزی‌ات زیاد می‌شود. زود بروی سرکار، روزی‌ات زیاد می‌شود، دیر بروی سرکار روزی‌ات کم می‌شود. بکور در رزق روزی را زیاد می‌کند. شما می‌آیی می‌گویی که آقا سبک زندگی‌ها عوض شده است، الآن مردم تا دو نصف شب بیدار هستند، ده صبح بیدار می‌شوند، همه اینطور هستند. خب همه روزیشان کم می‌شود، اینگونه نیست که حالا مرور زمان، تغییر سبک زندگی، تغییر آب و هوا و جغرافیا بخواد عاملی از عواملی را که دین در ارتباط با تنگی یا گشایش روزی گفته است، تغییر بدهد.

(مجری)

شما بددلی را از مواردی که باعث تنگی روزی می‌شود اشاره کردید. پرسیدند منظور استاد از بددلی که فرمودند باعث تنگی روزی هست، چه است؟ چون بعضی‌ها در مورد مردانی که برای همسرشان غیرت به خرج می‌دهند، بددل می‌گویند.

(استاد)

بله، ببینید اصولاً ما در روایت امام رضا (علیه السلام) که این روایت از دوسه معصوم دیگر هم نقل شده است، گفته‌این ده صفت است که این صفات اگر در کسی باشد، عقلش کامل است. «وَالْعَاشِرَةَ وَمَا الْعَاشِرَةَ». فرمودند که مهم‌ترینش دهمی است و آن دهمی این است که شما هر کس را ببینی، بگویی این از من بهتر است. اگر سنش از تو بیشتر است، بگویی از من بیشتر عبادت کرده است، اگر سنش از تو کمتر است، بگویی از من کمتر گناه کرده است و اینکه در روایات داریم حتی آن سگ مریض را باید از خودت برتر بدانی. او دارد وظیفه‌اش را انجام می‌دهد، از کجا که تو وظیفه‌ات را انجام بدهی.

اینکه انسان به هر انسانی که برمی‌خورد، در دل، خود را از او پست‌تر ببیند، باعث می‌شود نسبت به دیگران اصل اولیه او بددلی نباشد. بددلی نوعی سوءظن است و سوءظن، «إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۸»، قرآن کریم فرمود. آن وقت این بددلی می‌آید و روزی را کم می‌کند، حالا غیرت را بددلی معنا کردن، این جفای به این مفهوم ارزشی است. خدای متعال فرمود، پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فرمود، اهل بیت (علیهم السلام) فرمودند که غیرت از بافضیلت‌ترین فضائل اخلاقی است.

تعبیر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) این است که «إِنَّ سَعْدًا غَيُورٌ ۹»، سعد بن عباد غیور است، «وَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ»، من از او غیورترم، «وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي»، خدا از من غیورتر است، «وَمِنْ غَيْرَتِهِ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ». چرا زنا حرام است، چرا همجنسبازی حرام است، چرا مال مردم خوردن حرام است، چرا انواع چشم‌چرانی حرام است؟ فرمود چون معمولاً این‌ها با غیرت سازگار نیست. غیرت مرد را زن باید روی چشم خودش بگذارد و بیوسد، چرا؟

چون ما در جامعه هم دیدیم، ضعف عفت زنان معلول ضعف غیرت مردان است. خیلی بد است من این جمله را در ماه رمضان بگویم ولی دین ما است، استاد ما، حضرت آیت الله جوادی آملی (حفظه الله) هم چندی پیش فرمودند. ببینید، اصولاً من اگر بی‌خیال باشم نسبت به اینکه کسی به مظاهر زن من لذت ببرد، به این لب ماتیک کشیده، به این چشم پشت چشم رنگ کرده، به این بدن، به این مفاصل، این اصطلاح بدی در دین ما دارد، از این صفت به دیانت تعبیر می‌کنند، یعنی کسی که حاضر است دیگری به راحتی با ناموس او لذت ببرد.

پس غیرت مردان خوب است. امیرالمومنین (علیه السلام) به امام حسن (علیه السلام) فرمود به شرطی که در آن افراط نشود. فرمود که اگر به زنی که سالم است، غیرت بیجا بورزی، او را منحرف می‌کنی. از عوامل انحراف زنان، غیرت بیجای مردان است.

(مجری)

خیلی متشکرم، یک بخشی را باهم ببینیم و برگردیم، آیاتی از کلام وحی را در بهار قرآن با هم مرور کنیم، شما هم همراه ما باشد، ادامه صحبت‌ها را ان شاء الله خواهیم شنید.

(تیزر)

«مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۶۱﴾».

کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می‌کنند، همانند بذری هستند که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه یکصد دانه باشد و خداوند آن را برای هر کس بخوهد و شایستگی داشته باشد، دو یا چند برابر می‌کند و خدا از نظر قدرت و رحمت وسیع و به همه چیز دانا است.

سوره مبارکه بقره

(پایان تیزر)

(مجری)

خدمت شما عزیزان هستیم و جناب حاج آقای رضایی تهرانی در مورد صفت رزاقیت خداوند برایمان صحبت می‌کنند. حاج آقا به صورت جزئی، مصادیق جزئی و اموری که در تجلی صفت رزاقیت خداوند نقش ایفا می‌کند را برایمان بیان کنید.

(استاد)

بله، موارد فراوانی در دین ما شاید حدود صد مورد ذکر شده که این‌ها در گشایش روزی نقش دارد و ما خدا را شاکریم که خدای متعال اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) را به عنوان معلم ما، رایگان در اختیار ما گذاشته است و فرموده: «وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا».

هر چه را خدای متعال از طریق پیغمبر (صلی الله علیه و آله) به شما گفت، بپذیرید، روی چشم بگذارید و هر چه را گفت نکنید، نکنید، شما سود می‌برید. به ترتیب با عدد ذکر می‌کنیم:

۱. تعقیب پس از نماز صبح و نماز عصر، دوجور می‌شود نماز خواند، من بگویم السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، بلند شوم، سراغ کارم بروم. دوم اینکه نه، بنشینم کقداری تعقیبات بخوانم، اسمش هم رویش است، تعقیب یعنی دنباله، تعقیبات هم دو دسته است: تعقیبات مشترکه و تعقیبات مختصه.

یعنی یک تعقیباتی است، پشت هر نمازی می‌شود خواند، «اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي»<sup>۱۱</sup>، این از تعقیبات مشترکه است. در ثواب این دعا هم (روایات) آمده است، دعا هم کوتاه است، من مقیدم این دعا را بعد از نمازها بخوانم. در ثواب این دعا آمده است که انسان دو تا نامه در روز قیامت دارد، پرونده سیاه و پرونده سفید، خدای متعال اگر کسی ملتزم باشد این دعا را بعد از نمازها بخواند، به ملائکه‌اش می‌گوید که این پرونده سیاهش را در زباله‌دان بیندازید، اصلاً باز نکنید، با پرونده سفید او ما کار داریم، خب حیف نیست (که آن را نخوانیم)؟

«اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي»

اللَّهُمَّ إِنَّ كَانِ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيماً فَعَفْوُكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي

اللَّهُمَّ إِنَّ لِي أُمَّةً أَهْلًا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَكَ فَرَحْمَتِكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَتَسْعَنِي

لِأَنَّهَا وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ».

خواندنش ده ثانیه هم طول نمی‌کشد، پرونده سیاه من در زباله‌دان می‌رود، فقط خدا با اعمال نیک من سروکار دارد. تعقیب نماز عصر، خدا رحمت کند مرحوم آیت الله مجتهدی را، من مکرر خدمت این بزرگوار رسیده بودم. ایشان می‌فرمودند که دیدی قدیم، بچه‌ها بادبادک درست می‌کردند، بادبادک را هوا می‌فرستادند، با مخ به زمین می‌خورد، یک دنباله که به بادبادک می‌بستند، حالا بادبادک هوا می‌رفت، ایشان می‌فرمودند که این

تعقیبات نماز در حکم آن دنباله بادبادک است، نشانگر این است که انسان دارد به نماز اهمیت می‌دهد. همین جا عرض بکنم، همان طور که تعقیبات نماز مستحب است، اهل عرفان می‌گویند که تقدیم هم مستحب است، تقدیم یعنی چه؟

یعنی من دو دقیقه، سه دقیقه، پنج دقیقه قبل از نماز در سجاده ام بنشینم، یک تمرکزی بکنم، یک توجهی بکنم، بعد بلند شوم و نماز بخوانم، این هم در حضور قلب نقش دارد.

۲. دوم صله رحم است، صله رحم در گشایش روزی فوق‌تخصص است، یعنی آن قدر، آن قدر نقش دارد که خدا می‌داند. دوستان ما تحقیقی کرده بودند در آیات و روایات، مشخص شد مقصود از صله رحم اینکه من مرتب بروم و به خاله پیرم و عمه پیرم سر بزنم، آن دو تا تخم مرغی هم که دارد، بخورم و برگردم نیست. مراد بیشتر کمک‌های مالی و امدادهای پولی و مالی است، من دست بگیرم و کمک بکنم. مخصوصاً الآن که گوشت گران است، برنج گران است، بتوانم دستی از کسی بگیرم.

۳. سوم، جمع بین دو نماز است، معنی جمع بین دو نماز را بعضی فقها چنین گفتند، گفتند معنی‌اش این است که مثلاً من از نماز ظهر تا نماز عصر را به عبادت مشغول باشم، چون قدیم نمازها را متفرق می‌خواندند، از نماز مغرب تا نماز عشاء را که یک ساعت حدوداً بعد از نماز مغرب است، این را به عبادت پردازم. اهل بیت (علیهم السلام) این کار را می‌کردند، خیلی از مواقع نماز ظهر را که می‌خواندند تا نماز عصر در سجاده بودند یا نماز مغرب را که می‌خواندند تا نماز عشاء بر سجاده بودند.

۴. چهارم، رفتن جلوی خانه و حیاط خانه، من دیدم در بعضی از این خانه‌هایی که آپارتمانی است و مشترک است، حالا به هر دلیلی کسی متعهد نیست بخواند این خانه را تمیز کند، می‌بینی حیاط کثیف است، جلوی خانه کثیف است. فرمودند این که حیاط خانه تمیز باشد، فناع، فناع یعنی آن جلوی در، تمیز و نظیف باشد، این روزی را زیاد می‌کند.

۵. نجم، از خود گذشتگی برای برادران دینی و مواسات با آنان، حالا ما که خیلی لیاقت ایثار نداریم، آن اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) بودند که «وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ»<sup>۱۲</sup>، داریم روزه می‌گیریم دیگر، سه شبانه‌روز روزه بگیرند با شکم گرسنه، «وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حَبِّهِمْ سَكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا»<sup>۱۳</sup>، آن ایثار است، ایثار طلب ما، اهل مواسات باشیم. این جمله امیرالمومنین (علیه السلام) خیلی عجیب است، (۱۰) وَ حَسْبُكَ دَاءٌ أَنْ تَبِيَّتَ بَيْطَنَةً وَ حَوْلَكَ أَكْبَادٌ حِيْنٌ إِلَى الْقَدِّ ۱۴.

می‌خواهی بفهمی مریضی یا سالم، در مشهد سفره‌ای باشد، نان نداشته باشد، تو در سفره‌ات سه نوع گوشت و پلو باشد، تو مریضی، یک موقع دغدغه داری، می‌خوری، به او هم می‌خورانی، سالمی، وگرنه اهل مساوات نباشی، روزی‌ات هم تنگ می‌شود، روزی‌ات دیگر گشاده نیست.

۶. ششم، بکور برای طلب رزق است، صبح زود به دنبال روزی بودن. حالا امسال هم که ساعت‌ها جلو نرفت، ساعت‌ها که جلو می‌رفت، یک مقداری تأثیر داشت. این سنت بدی شده که مغازه‌دار ساعت ۱۰ باز می‌کند، تاکسیران ساعت ده می‌خواهد دنبال کارش برود. سنت اسلام این است که شب زود بخوابید، سحر بلند بشوید، نماز صبح بخوانید، یک مختصر فطوری و صبحانه‌ای داشته باشید، یه کسب و کار بزنید، اول صبح، اول طلوع آفتاب.

بکور برای طلب رزق در گشایش روزی نقش دارد.

من دوستانی دارم، در شغل‌های مختلف، گفتند که حاج آقا ما این کار را کردیم و اثرش را هم دیدیم، یعنی برعکس آنچه که خیال می‌شود صبح زود که کسی نیست، صبح زود که کسی نیست تا مراجعه کند، اینگونه نیست.

(مجری)

درست است، یک بخشی را ببینیم و برگردیم، چند تا سوال دیگر هم از شما به دستم رسیده، ان شاء الله آن‌ها را هم می‌پرسم.

(تیزر)

خدایا، بر محمد (صلی الله علیه و آله) و خاندانش درود بفرست و من را در این جهان و آن جهان، در حال

خشنودی و خشم، از خطاها به دور دار و از لغزش‌ها پرهیزان، تا خشنودی و خشم برای من یکسان باشد و از تو فرمانبرداری کنم و خشنودی تو در حق دوستان و دشمنان را بر خشم و خشنودی خویش ترجیح بدهم، آنگونه که دشمنم از جور من در امام بماند و دوستم از هواخواهی ناحق من ناامید بشود و من را از کشانی قرار بده که در هنگام آسودگی تو را مخلصانه می‌خوانند، آن سان که بیچارگان هنگام درماندگی. آری تو ستوده و بزرگواری. فرازی از مناجات امام سجاد (علیه السلام) (پایان تیزر)

(مجری)

من هفت دقیقه بیشتر امروز وقت ندارم اما سوالات شما را مقدم می‌دانم، این سوال را پرسیدند حاج‌آقا که از ویژگی‌های عصر ظهور غنی شدن همه مردم از نظر مادی عنوان شده است، عامل اصلی گشایش روزی‌ها پس از ظهور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) چیست؟

(استاد) یک کلمه و آن اینکه قرآن کریم فرمود که تقوای جمعی روزی را زیاده می‌کند و در زمان امام زمان (علیه السلام)، «أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِي الصَّالِحُونَ»<sup>۱۵</sup>. زمین معبد می‌شود و در حقیقت همه یکدست اهل تقوا و اهل توجه می‌شوند. من در همین برنامه گفتم یکی از ویژگی‌های عصر ظهور آن است که آن فاصله فعلی بین شریعت و طریقت از بین می‌رود و عمده مردم اهل سیر و سلوک اند. خب یک جامعه‌ای که رهبرش حجت خدا مثل امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، مردم هم یکدست، کارگزاران ۳۱۳ نفر، همه انسان کامل، طبیعی است که روزی از زمین و زمان می‌بارد.

(مجری)

بیداری بچه‌ها در بین الطلوعین در گشایش روزی آن‌ها اثر دارد؟

(استاد)

بله، لذا است که اولیاء الهی مقید بودند به گونه‌ای خواب بچه‌ها را تنظیم کنند که بچه‌ها در بیت الطلوعین بیدار باشند و ما تجربتاً دیدیم آقای قاسمی‌نیا که بچه در خواب و بیداری بعد از مدت اندکی تابع مادر و پدر می‌شود. مادر و پدر ساعت هشت شب بخوابند، سحر بیدار شوند، بچه هم بیدار است، مادر و پدر ساعت یک نصف‌شب بخوابند، ده صبح بلند شوند، بچه هم چنین است. بیداری بچه‌ها در بین الطلوعین در روایات مورد تأکید است برای اینکه روزی خود و خانواده را زیاد می‌کند.

(مجری)

این سوال هم جالب است، گفتند بعضی کارها که در قدیم بوده مثل جارو کردن در شب یا نشستن ظرف‌ها در شب که باعث فقر می‌شود، در این زمان هم همینطور است؟

(استاد)

ببینید، من به صورت کلی عرض کردم، اگر چیزی مستند روایی درست داشته باشد، گرچه ما علت و رابطه را متوجه نشویم که در خیلی از موارد نمی‌شویم، بله، مرور زمان نقشی در کهنه شدن او ندارد. الآن ما در مواردی که می‌خوانیم، خیلی از مواقع اصلاً علت برای ما روشن نیست. پیغمبر (سلام الله علیه) که به ملکوت و علم الهی دسترسی دارد، دانسته که خدای متعال این ارتباط را بین این دو چیز قرار داده و ما می‌دانیم که بسیاری از امور را علت و حکمتش را نمی‌دانیم. هنوز نمی‌دانیم چرا نماز صبح دو رکعت است، نماز مغرب سه رکعت است، نماز ظهر چهار رکعت است، هر چه هم از ما بپرسند متوجه نیستیم. چرا ماه رمضان، نه ماه شعبان، نه ماه ذی‌القعده ما باید روزه بگیریم. چرا ۳۰ روز، نه ۲۵ روز، نه ۲۸ روز، این نشانگر آن است که ما باید اعتماد کنیم، عمل کنیم و ثمره او را هم ببینیم و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) به ما فرمودند که اگر بخواهید در هر چیزی در دین، به دنبال علت و حکمتش باشید، آرام آرام مصداق این آیه قرآن می‌شوید، «أَفْتَوْ مِنْوْنَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ»<sup>۱۶</sup>.

الآن خانم‌هایی داریم که این‌ها نماز می‌خوانند، سر وقت، من می‌شناسم، می‌خواهد بیرون برود، هفت قلم آرایش می‌کند، به او می‌گویی خانم تو که داری نماز می‌خوانی، چرا اینچنین هستی؟



می‌گوید که من فلسفه حجاب برایم معلوم نیست. خب، اولاً برو و یاد بگیر، ثانیاً اینطور نیست که اگر بخشی از دین فلسفه‌اش برایت مشخص نبود، بخواهی عمل نکنی، بخشی که معلوم هست، بخواهی عمل کنی. دین یک پیک بسته است، همه‌اش را باید پذیرفت.

(مجری)

درست است، من ۳ دقیقه فرصت دارم، خیلی سریع برایمان باز بفرمایید، شش مورد را گفتید.

(استاد)

۷. هفتم، از عوامل بسیار بسیار تأثیرگذار در روزی استغفار است، «اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ»، استغفار در جلب روزی عجیب است، چه استغفار صغیر، چه استغفار کبیر.

«اسْتَغْفِرُ اللَّهُ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ».

(مجری)

ذکر استغفار منظورتان است؟

(استاد)

بله، البته با توجه به معنی، یعنی من دارم طلب مغفرت می‌کنم، من کی دارم طلب مغفرت می‌کنم؟ موقعی که خودم را گناهکار و خطاکار می‌بینم. پس ذکر استغفار، استغفار صغیر یا کبیر، اصغر، «اسْتَغْفِرُ اللَّهُ، اسْتَغْفِرُ اللَّهُ، اسْتَغْفِرُ اللَّهُ، اسْتَغْفِرُ اللَّهُ». کبیر، «اسْتَغْفِرُ اللَّهُ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ»، اکبر، «اسْتَغْفِرُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَأَتُوبُ عَلَيْهِ»<sup>۱۷</sup>، این ذکر استغفار اکبر است. هر کدام را ما مشغول باشیم، بستگی به حالمان دارد. ذکر استغفار، ذکر فوق‌تخصصی گشایش روزی است و ما کسانی را دیدیم که به این ذکر مدتی مشغول بودند و یکی یکی گره‌ها از زندگی‌شان باز شد.

۸. هشتم، امانت را درست به صاحبش برگرداندن، جاروبرقی طرف را گرفتی، دسته‌اش را شکستی، یک دسته نو بخر، رویش بگذار. ماشین طرف را گرفتی، دنده‌اش را مشکل دار کردی، برو دنده را فابریک، جنس اصل، درست کن، دست صاحبش بده. نگو من امینم، «لیس علی الامین الایمین»، من که افراط و تفریط نکردم، درست است، ید امانی غیر از ید عدوانی است و امین یک قسم جلوی قاضی می‌خورد و کار تمام است ولی اگر می‌خواهی روزی‌ات اضافه بشود، آنچه را که امانت می‌گیری، درست به صاحبش برگردان که این امانت شامل زن انسان هم می‌شود، شامل بچه انسان می‌شود، بچه من امانت خدا دست من است. می‌توانم یک گوشی فوق‌هوشمند به او بدهم، هر جا هم رفت، بگویم این‌جا منطقه خصوصی است، من هیچ دخالتی ندارم. دو روز دیگر فاسد می‌شود، من باید آن دنیا جوابگو باشم. چقدر فرصت دارم؟

(مجری)

فکر می‌کنم یک دانه دیگرش هم بتوانید بگویید، یک دقیقه فرصت دارید.

(استاد)

۹. با موذن همنوا شدن، وقتی موذن دارد اذان می‌گوید، با گوشی‌ات بازی نکن، یک لحظه گوشی را کنار بگذار، موذن می‌گوید که الله اکبر، الله اکبر، تو هم بگو الله اکبر. موذن که دارد اذان می‌گوید، تو اذان را همراه موذن چه کن؟ تکرار کن.

بہتر هم این است که انسان خود اهل اذان باشد، اذان در کشور ما تبدیل به اذان رادیو و تلویزیون شده است و حال اینکه هر مسلمانی هر کجا که اذان شد، مستحب موکد است، بایستد، شروع کند اذان گفتن.

سنت اسلام این است، در پنج وقت، در سه وقت، کشور اذان بگوید، نه مسجد اذان بگوید آن هم با رادیو و در زمان امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که روزی‌ها گسترده است، این سنت‌ها مورد عمل قرار می‌گیرد.

(مجری)

انشاءالله، خیلی متشکرم، خیلی دقیق مثل همیشه برایمان فرمودید، ادامه بحث هم انشاءالله هفته آینده بحث ادامه صفت رزاقیت را در خدمت شما خواهیم بود.

## فهرست منابع

۱. سوزه نوح، آیه ۱۱.
۲. فلاح السائل، ۲۵۶.
۳. سوره عنكبوت، آیه ۴۵.
۴. سوره الرحمان، آیه ۲۹.
۵. الکافی، ج ۲، ص ۱۷.
۶. سوره فتح، آیه ۲۳.
۷. سوره فاطر، آیه ۴۳.
۸. سوره حجرات، آیه ۱۲.
۹. جامع السعادات، ج ۱، ص ۲۶۵.
۱۰. سوره حشر، آیه ۷.
۱۱. البحار ۸۶ / ۳۷ ح ۴۴.
۱۲. سوره حشر، آیه ۹.
۱۳. سوره انسان، آیه ۸.
۱۴. نامه ۴۵ نهج البلاغه.
۱۵. سوره انبیاء، آیه ۱۰۵.
۱۶. سوره بقره، آیه ۸۵.
۱۷. مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۴۳.